

בולעטין # 28

וועד משמרת הניקור ארגון

מוקדש לתיקון מצב הניקור

באמצעים של בירור, חקירה ודרישה, התיעצות, הודעה, והצעה
חודש טבת תשמ"ו

לגלות את האמת בחוצות וברחובות מספה"ק ויואל משה בהקדמה

בירמיה פרק ה' בפסוק שוטטו בחוצות ירושלים וראו נא ודעו. ובקשו ברחובותי אם תמצאו איש, אם יש עושה משפט מבקש אמונה ואסלח לה. תמהו כל המפרשים, הלוא מצינו שהיו גם אז הרבה צדיקים וקדושים, ואיך אמר שלא נמצא איש. ופירש שם הרד"ק בשם אביו ז"ל כי ירמיה אמר בחוצות ירושלים ואמר ברחובותיה, כי החסידים שהיו בירושלים היו מתחבאים בביתיהם ולא היו יכולים להתראות ברחובות ובחוצות מפני הרשעים.

וכן פירש השל"ה הק' שלכן אמר בחוצות וברחובות, שאילו לא היו יריאים מן העם לגלות את האמת בחוצות וברחובות היו מגינים עליהם.

וכתב הראב"ע בפרשת וירא על הכתוב ויאמר ד' אם אמצא בסדום חמישים צדיקים בתוך העיר ונשאלתי לכל המקום בעבורם וז"ל:

וטעם בתוך העיר, שהם יריאים את ד' בפרהסיא, וכן שוטטו בחוצות ירושלים עכ"ל. ומבואר מזה שגם הוא פירש הכתוב שוטטו בחוצות ירושלים שהכוונה היא שיהיו בפרהסיא נודע בחוצות וברחובות. ופירש בזה גם הכוונה בתפילתו של אברהם אבינו עליו השלום שאמר בתוך העיר דהיינו יראי ד' בפרהסיא שאינם יריאים מאנשי העיר, ולדבריו למה לא התחיל אברהם אבינו ע"ה להתפלל אם ימצאו צדיקים כאלו שיריאים להגיד האמת בתוך העיר, שגם צדיקים כאלה יהיה בכוחם להגן על העיר. וצריך לומר שזה ידע בוודאי שצדיקים כאלו אינם יכולים להגן על העיר... וזה ברור שבסדום היה זה וודאי נסיון גדול ונורא לגלות לדעת יראת ד' בפרהסיא בתוך העיר, כי הרי ירדו לחייו של ההולך בדרך האמת, כנודע מהמעשה

שהי' בריבה אחת שנתנה פת לעני, וכן במה שמבואר בכתוב שהקיפו ביתו של לוט על שקיים במצוות הכנסת אורחים והכניס את המלאכים לתוך ביתו, וא"כ הי' להם חזקה ברורה ועצומה שאינם מקבלים תוכחה על כל זה לא ביקש אלא על צדיקים שאינם יריאים מאנשי העיר.

ובמסכת שבת דף נ"ה ע"ב וז"ל: "כל מי לו למחות באנשי ביתו ולא מיחה נתפס על אנשי ביתו, באנשי עירו נתפס על אנשי עירו, בכל העולם כולו נתפס על כל העולם כולו וכו'. אמרה מדת הדין לפני הקב"ה: רבש"ע מה נשתנו אלו מאלו? אמר לה: הללו צדיקים גמורים; אמרה לפניו: רבש"ע היה בידם למחות ולא מיחו. אמר לה: גלוי וידוע לפני שם מיחו בהם לא קבלו מהם. אמרה לפניו: רבש"ע אם לפניך גלוי - להם מי גלוי? והיינו דכתיב וכו' וממקדשי תחלה וכו'. תני רב יוסף אל תקרא ממקדשי אלא ממקודשי, אלו בני אדם שקיימו את התורה מאל"ף ועד תי"ו. (שבת נ"ה).

וכל דברי רבנו יונה (שערי תשובה ג') על הפסוק **"לא תוכל להתעלם"** (דברים כב, ג): **"הוזהרנו בזה שלא להתרשל בהצלת ממון חברנו וכו', אף כי הוזהרנו להשתדל בהצלת חברנו ולשית עצות לעזרתם בעת צרתם, ואמר שלמה "התרפית ביום צרה - צר כחכה" (משלי כ"ד) פי': אם יש לך כח להציל בעצה או בהשתדלות ואתה מראה את נפשך שאין בך יכולת - יוקצר כחך. מדה כנגד מדה. ונאמר אחריו: כי תאמר הן לא ידענו זה, הלא תוכן לבות הוא יבין ונוצר נפשך הוא יודע והשיב לאדם כפעלו; הנה המניעה מן ההצלה ושית עצות על העזר, הקב"ה יחשוב לו לעון כאילו עשה לרעהו רעה בפועל וכו', וזהו והשיב לאדם כפעלו" עכ"ל.**

מזה אנו למדים כי אם האדם יכול לעזור לחברו בענייני נצחיות, כגון להדריכו בדרך הישרה, דרך התורה, על ידי תוכחה, ולא עשה זאת נחשב לו כאילו עשה לרעהו רעה בפועל ממש כנ"ל, וזה מפני חומר העון של מניעת התוכחה, שעליו אמרו חז"ל "לא חרבה ירושלים אלא על שלא הוכיחו זה את זה (שבת קי"ט). הרי שחז"ל עברו בשתיקה על עוונות חמורים של הדור ההוא והזכירו רק את הדבר הזה של אי קיום מצות עשה של "הוכח תוכיח את עמיתך" (ויקרא יט, יז), וכל כך למה? מפני שהם מצאו כי זהו המפתח לכל העוונות כפי שאמרנו.

וועד משמרת הניקור